

PRESPORE REFORME

„Trenutna kriza je pokazala koliko je trenutni dizajn tržišta električne energije ranjiv na stresne situacije, kao i na ogromne posledice po domaće potrošače i, nesumnjivo, potpuni rizik uništenja potražnje zbog povećanja energetske siromaštva“, kaže Teresa Ribera, španska ministarka za ekološku tranziciju.

SADRŽAJ

Planirane reforme EU imaju za cilj bolju zaštitu računa za struju od promena na tržištu	OVDE
Presporo do reformi tržišta EU električne energije	OVDE
DOSIJE: Odgovori EU na energetska krizu 2022.	OVDE
Manjkavosti oporezivanja vanredne dobiti energetskih kompanija	OVDE
ACER Novi mehanizam automatskog prilagođavanja maksimalne cene za evropska spot tržišta struje	OVDE
ACER objavio prvu procenu cena LNG-a za severozapadnu Evropu	OVDE
Sve više Evropljana krive Brisel za greške u energetska politici	OVDE
Vestager iz Evropske komisije predlaže promenu pravila o državnoj pomoći	OVDE
Von der Lejen odgovara na američki zakon subvencija zelene ekonomije	OVDE
Italijanski Enel bi mogao da dobije 5 mlrd evra iz investicionih fondova EU	OVDE
Pad udela OIE u finalnoj potrošnji energije u EU	OVDE
DOSIJE: Obrisi vodećeg paketa klimatskih zakona EU	OVDE
Bugarska od traži promenu plana oporavka koji finansira EU zbog uglja	OVDE
TABELA: Evropa se vraća uglju usled energetske krize	OVDE
Evropa se iduće zime ponovo suočava s visokim cenama gasa: Reuters	OVDE
Evropa ima alternativne dobavljače, strateške zalihe, kaže Simson	OVDE
Naftovod Burgas-Aleksandropolis ponovo na stolu	OVDE
Kliring cene električne energije za dan unapred; Nedelja 9—15. januar 2023.	OVDE

Planirane reforme EU imaju za cilj bolju zaštitu računa za struju od promena na tržištu

BRISEL – Predlozi Evropske unije za reviziju tržišta električne energije pokušaću da bolje zaštitite račune potrošača za energiju od kratkoročnih promena cena fosilnih goriva, saopštila je u ponedjeljak, 23. januara, Evropska komisija.

EU reformira svoje tržište električne energije kako bi pokušala izbjeći ponavljanje prošle godine, kada su rezovi u snabdevanju ruskim gasom doveli evropske cene električne energije do rekordnih nivoa, povećavši račune za domaćinstva i prisilili neke industrije da se zatvore, navodi **Reuters**.

U javnoj raspravi koja je pokrenuta 23. januara, Komisija je iznela brojne opcije za reviziju načina na koji elektrane prodaju električnu energiju, kao deo tržišne reforme koju će predložiti u martu.

„Moramo da dizajn tržišta električne energije prilagodimo budućnosti, omogućavajući mu da isporuči prednosti pristupačne čiste energije svima“, rekla je komesarka EU za energetiku Kadri Simson.

Predlog EU imaće za cilj proširenje upotrebe dugoročnih ugovora koji elektranama osiguravaju fiksnu cenu za njihovu električnu energiju - "ugovore za razliku" (CfD) i ugovore o kupovini električne energije (PPA), saopštila je Komisija. Proširenje ovih vrsta ugovora stvorilo bi tampon između potrošača energije i nestabilnih cena na kratkoročnim energetske tržištima, što bi omogućilo stabilnije račune za energiju za domaćinstva i kompanije, navodi se.

Na prvi pogled se činilo da Komisija izbegava zamke u pogledu ograničenja cena na koje su upozoravali neki učesnici na tržištu, rekao je analitičar konsultantske firme Rystad Energy Fabian Roningen.

"Oni žele više fokusa na dugoročne ugovore, CfD-ove i PPA, što je prirodan put ako je cilj smanjenje oscilacija cena kada postoji više intermitentnih obnovljivih izvora, nuklearnih i hidroelektrana u energetske miksu", on rekao je.

Stabilnost za potrošače mogla bi se postići uvođenjem posebnih pravila EU za CfD i prepuštanjem nacionalnim vladama da odluče da ih koriste, ili zahtevanjem od novih elektrana koje dobiju državnu podršku da potpišu ugovore o kupovini ugovora, navodi Komisija.

Radikalnije promene, poput dopuštanja nacionalnim vladama da nametnu CfD određenim postojećim elektranama, takođe su bile moguće – iako je Komisija rekla da bi to moglo stvoriti nesigurnost koja bi rizikovala odvratanje preko potrebnih ulaganja u obnovljive izvore energije.

Emerik de Vigan, potpredsednik za sektor električne energije u kompaniji za podatke i analitiku Kpler, rekao je da CfD i PPA nisu čarobni štapić jer neko mora preuzeti dugoročni kreditni rizik.

Francuska i Španija već su pozvale na proširenje CfD-a za obnovljive i nuklearne generatore.

Komisija je predložila niz drugih promena, kao što je olakšavanje potrošačima da izaberu ugovore o električnoj energiji s fiksnom cenom kako bi se smanjila njihova izloženost kratkoročnim skokovima cena ili proširenje privremene mere EU kojom se vraćaju neočekivani prihodi od ne-gasnih proizvođača energije.

Presporo do reformi tržišta EU električne energije

BRISEL - Evropska unija treba da reformiše svoje tržište električne energije što je brže moguće kako bi stabilizovala cene za potrošače i stimulisala ulaganja u obnovljive izvore energije, rekli su političari EU za **Euractiv**.

Kao odgovor na rastuće račune za energiju, Evropska komisija priprema reviziju svog tržišta električne energije s ciljem širenja prednosti jeftinih obnovljivih izvora energije na potrošače.

„Trenutna kriza je pokazala koliko je trenutni dizajn tržišta električne energije ranjiv na stresne situacije, kao i na ogromne posledice po domaće potrošače i, nesumnjivo, potpuni rizik uništenja potražnje zbog povećanja energetske siromaštva“, navela je Teresa Ribera, španska ministarka za ekološku tranziciju.

Govoreći za Euractiv u Abu Dabiju tokom skupštine Međunarodne agencije za obnovljivu energiju (IRENA), Ribera je rekla da „trebamo dati odgovor koji daje razloge da podrži ovu transformaciju“ i za investitore i za potrošače.

Predlog se očekuje u martu

Očekuje se da će Evropska komisija izneti svoj predlog tržišne reforme u martu, čemu će prethoditi javna konsultacija, koja bi trebala biti održana u narednim danima.

Zemlje EU takođe razmatraju reformu i počeli su razgovore 17. januara u radnoj grupi za energetiku koju vodi švedsko predsedništvo Saveta EU.

Nacionalni predstavnici su pozvani da daju svoje stavove o pitanjima kao što su kako osigurati da nova, čista proizvodnja električne energije bude dovedena na tržište i kako zaštititi potrošače od preteranih oscilacija cena.

Tržište električne energije za budućnost

Prošle godine je Agencija za saradnju energetskih regulatora (ACER) zaključila da veleprodajno tržište električne energije u EU radi kako je predviđeno i čak je pomoglo u ublažavanju rasta cena energije.

Ali prema Riberi, "vrlo je jasno" da dizajn tržišta električne energije EU nije siguran za budućnost.

"Moramo ažurirati ovu regulativu i moramo dati prave signale jer, u suprotnom, nije jasno da možemo obezbediti sigurnost snabdevanja", rekla je ona za Euractiv (foto EPA-EFE gore).

Prema sadašnjem dizajnu, najjeftinija električna energija se prvo dovodi u mrežu, a zatim sledi „granični“ proizvodni kapacitet – obično gasne elektrane – koje se mogu pokrenuti u kratkom roku kako bi se zadovoljila vršna potražnja.

Ovaj sistem marginalnih cena naišao je na žestoku kritiku Francuske i Španije, koje imaju malu proizvodnju električne energije iz gasa i umesto toga se oslanjaju na jeftiniju proizvodnju energije s niskim udelom ugljenika iz nuklearnih ili obnovljivih izvora.

Iako zahtevaju značajna početna ulaganja, obnovljivi izvori energije "imaju praktički nula varijabilnih operativnih troškova", napomenula je Ribera. "Ipak, potrošači nemaju koristi od ovoga u trenutnom modelu, koji je dizajniran u različita vremena."

Prema njenim rečima, postojeći sistem cena, zasnovan na operativnim troškovima, ne daje podsticaje potrebne za pokretanje novih projekata obnovljive energije, kao ni ulaganja u tehnologije skladištenja i rezervnih tehnologija.

Ukratko, „trenutna tržišta električne energije neće isporučivati čistu električnu energiju“, navodi se u španskom dokumentu o reformi, do kojeg je došao Euractiv.

Korišćenje dugoročnih ugovora za stabilizaciju cena

EU sada treba da razradi kako osigurati podsticaje za zelena ulaganja i održati niske cene za građane, rekao je poljski podsekretar za klimu Adam Giburž-Cetvertinjski za Euractiv na skupštini IRENA.

"Moramo, zaista, dugoročno razmišljati, kako možete osigurati odgovarajuće podsticaje da bi se dogodile investicije koje su nam potrebne za smanjenje emisija u energetsom sektoru, a da u isto vreme osigurate niske troškove za naše društvo, za naše građane, da naša privreda ostane konkurentna na globalnom nivou", rekao je.

Jedan od načina da se to učini, objasnio je, je korišćenje dugoročnih ugovora koji mogu stabilizovati cene, posebno za velike industrijske potrošače koji zahtevaju velike količine energije.

Ugovori o kupovini električne energije i ugovori za razliku, na primer, pomogli bi da se osigura i konkurentno snabdevanje čistom električnom energijom i odgovarajući prinos za investitore, tvrdi Gburž-Cetvertinjski.

Čini se da se Madrid slaže. U svom dokumentu, Španija se zalagala za korišćenje ugovora za razliku kako bi se stvorila stabilna cena za investitore i potrošače, kao i korišćenje dugoročnih ugovora za skladištenje i odgovor na potražnju, kako bi se osiguralo da se u njih ulaže i kako bi se uravnotežili obnovljivi izvori energije u budućnost.

Nemački ministar Robert Habeck (foto IMAGO) izrazio je podršku španskom predlogu, rekavši da je "veoma zanimljiv" i dobra osnova za diskusiju, navodi Bloomberg.

eurelectric

Međutim, španski predlog kritikovalo je evropsko udruženje industrije električne energije Eurelectric, rekavši da rizikuje da uplaši investitore.

"Konkretne mere u španskom predlogu uključuju snažnu centralizaciju koja bi ubila tržišne investicije u obnovljive izvore energije, posebno manje projekte, i osakatila inovacije", rekao je Kristian Rubi, generalni sekretar Eurelectrica.

Timermans: Nemojte izbacivati bebu sa prljavom vodom

Visoki predstavnik EU za klimu Frans Timermans, sa svoje strane, čini se da je na strani španskog gledišta.

„Ako obnovljivi izvori budu sve jeftiniji, a fosilna goriva i dalje budu veoma skupa, onda bi potrošači električne energije, u sadašnjoj situaciji, mnogo plaćali za struju – dok je električna energija sve jeftinija“, rekao je on .

"To treba da se odrazi na dizajn, tako da odražava tržište koje se razvija, a ne tržište kakvo je bilo", rekao je u ekskluzivnom intervjuu za Euractiv u Abu Dabiju.

Evropska komisija takođe želi da osigura da prednosti postojećeg dizajna tržišta ne budu potkopane reformom.

„Da smo uradili ono što su neki tražili tokom poslednjih, recimo, šest meseci prošle godine i samo otišli na brzo rešenje, onda bismo mogli da stvorimo lavinu posledica koje bi bile gore od sadašnje situacije“, navodi Timermans.

„Trebalo je 30 godina da se osmisli ovo tržište. Pazimo da u tim promenama ne izbacimo bebu s prljavom vodom - upozorio je.

Giburž-Cetvertinjski je takođe rekao za Euractiv da EU mora biti „razborita“ i osigurati da promene ne uklone podsticaje za investitore.

Vremenski okvir za reformu tržišta

Za razliku od hitnih mera koje su uvedene u zakonu prošle godine, reforma tržišta električne energije biće sporiji proces jer će uključivati mnogo duža razmatranja i zemalja EU i Evropskog parlamenta.

„Ako je naš predlog uverljiv, može proći relativno brzo. Ali realnost je da države članice nisu sve u istoj poziciji na svojim tržištima električne energije“, rekao je Timermans (foto PAP/EPA) . "Moramo se pobrinuti da pronađemo rešenje koje će odražavati interese svih država članica", dodao je.

Francuska se, u međuvremenu, trudi da ide što je brže moguće. Prema pisanju lista *Les Echos*, francuski ministar ekonomije Bruno L Mer želi da se delovi reforme usvoje u narednih šest meseci. Ribera je rekla da "nije sigurna da li je ovo realno, ali to bi bilo fantastično".

DOSIJE: Odgovori EU na energetska krizu 2022.

BRISEL - EU je temeljno preoblikovala svoju energetska politiku kao odgovor na energetska krizu, proširivši svoj fokus sa isključivo klime na geopolitiku, globalnu industrijsku konkurentnost i energetska siromaštvo.

U ovom radu portala **Teneo** su navedene mere energetska krize koje je EU do sada preduzela, kao i dalje planirane inicijative. Tematski organizovani dodatak daje više detalja o merama u pogledu diversifikacije i sigurnosti snabdevanja, alternativnih oblika energije, smanjenja potražnje za energijom, cena energije i novih mogućnosti finansiranja.

Energetska kriza 2021-2023

Kako se Evropska unija ponovo otvarala nakon pandemije, ekonomija se oporavila, što je dovelo do povećanja cena energije. Nizak nivo uskladištenog prirodnog gasa takođe je pogoršao cene kako je EU ušla u sezonu grejanja. Izvoz ruskog gasa je takođe opao u 2021., uz pad od 24% između oktobra i decembra 2021. u odnosu na isti period 2020. godine, koji je već bio relativno nizak zbog uticaja pandemije.

Da bi ispunio ugovore, Gasprom je koristio skladište gasa dostupno u EU, a da ga nije dopunio dovoljno da nadoknadi utrošene resurse. U decembru 2021. cene gasa su dostigle rekordnih 180 eura po MWh nakon preokretanja toka gasa u magistralnom gasovodu Yamal.

Sa razvojem ratne krize u Ukrajini, cene energije su skočile u nebo.

Evropski uvoz ruskog gasa je naglo opao, sa istorijskog proseka od oko 40% ukupne potrošnje gasa na 17,5% do septembra 2022. Međutim, ovo oštro okretanje od jeftinih ruskih zaliha, zajedno sa nestašicom u skladištu, izazvalo je ekstremni skok cena gasa od preko 300 eura/MWh dok je EU krenula na međunarodna tržišta da obezbedi snabdevanje za zimu koja je pred nama.

Ovaj vrhunac cene je takođe uticao na inflaciju i cene električne energije, zbog modela tržišta električne energije zasnovanog na "zaslugama", gde električna energija proizvedena iz gasa određuje cenu u vremenima velike potražnje. Pored ekonomskih efekata ovih poskupljenja, zemlje EU su takođe dramatično povećale javnu potrošnju i dug kako bi zaštitile potrošače od efekata volatilnosti na globalnim tržištima gasa.

Nakon vrhunca u avgustu, cene su stalno padale – uz efekte punih skladišta, velikih zaliha LNG-a, smanjenja potražnje, straha od globalne recesije i neuobičajeno toplog vremena od oktobra 2022. do decembra 2022.

Cene prirodnog gasa su značajno pale na oko 64 eura/MWh početkom 2023. godine, kako su temperature rasle, potražnja smanjena, a skladišta ostala puna. S obzirom da su nivoi skladišta gasa u Evropi i dalje bili na 83% od 1. januara 2023. godine, rizici nestašice snabdevanja u vrhuncu sezone 2022/23. znatno su opali.

Međutim, rizici za budućnost i dalje postoje i, u bliskoj ili srednjoročnoj budućnosti, cene gasa će verovatno ostati više nego u prošlosti. Nadalje, povećano oslanjanje na LNG znači i veće cene u doglednoj budućnosti, a istovremeno je sklono većoj međunarodnoj konkurenciji, posebno kada se Kina ponovo otvori. Ovom riziku posebno je izloženi špicevi sezone 2023/24.

REPOWER

U tom kontekstu, EU će pratiti niz hitnih mera za 2022. i nastojati da poveća otpornost svog energetskeg sistema uz nastavak odvajanja od Rusije.

Odgovor EU – Pregled

EU je na energetske krizu odgovorila nizom različitih mera politike. Ovo je uključivalo dugoročne promene energetske politike i amandmane na glavne fajlove kao što je direktiva o obnovljivoj energiji, kao i privremene, kratkoročne mere kroz uredbe Saveta, koje zahtevaju samo odobrenje Saveta i koje se mogu usvojiti u kraćem vremenskom roku.

Glavni paketi politika predstavljeni 2022. su:

- RePowerEU, koji je predstavljen 18. maja 2022. i obuhvata evropski pristup poremećaju tržišta energije izazvan ruskom intervencijom u Ukrajini. Fokus ovog paketa politika bio je na uštedi energije, diversifikaciji snabdevanja energijom, ubrzanju uvođenja čiste energije i investicijama i reformskim merama za postizanje nezavisnosti od ruskih fosilnih goriva do 2027.
- Sačuvaj gas za sigurnu zimu, koji je predstavljen 20. jula 2022. i ima za cilj da smanji upotrebu gasa u Evropi za 15% do 31. marta 2023. Plan smanjenja potražnje fokusira se na prelazak na gorivo sa gasa, promovišući uštedu gasa koji nije kritičan za električnu energiju i grejanje, smanjujući potrošnju u industriji i smanjujući grejanje i hlađenje u zgradama.
- Hitna intervencija za rešavanje visokih cena energije, koja je predstavljena 14. septembra

2022. godine ima za cilj da ublaži trenutna povećanja cena električne energije i gasa daljnjim smanjenjem potražnje za električnom energijom, uvođenjem ograničenja tržišnih prihoda za jeftinije izvore energije kao što su obnovljivi izvori energije i pokretanje solidarnog doprinosa fosilne industrije. Dobit ostvarena ovim merama koristiće se za ublažavanje tereta cena energije za domaćinstva i komercijalne igrače.

- Propisi o pojačanoj solidarnosti u kupovini gasa, ubrzanju primeni obnovljivih izvora energije i mehanizmu za korekciju tržišta, koji su usvojeni 19. decembra 2022. godine, imaju za cilj da reše probleme vezane za tržište gasa. Ovaj paket predlaže standardna pravila solidarnosti između zemalja EU, mehanizme zajedničke kupovine, nova komplementarna merila za LNG, mehanizam upravljanja unutardnevnom volatilnošću, kao i ograničenje cena za veleprodajnu trgovinu gasom unutar EU. Propisi su također pojednostavili izdavanje dozvola za obnovljivu energiju.

Ovi paketi se mogu podeliti u šest različitih tema koje sumiraju kako EU ima za cilj da se pozabavi tekućom energetskeg krizom:

- Diversifikacija ponude
- Sigurnost snabdevanja
- Alternativni oblici energije
- Smanjenje potražnje za energijom
- Cene energije
- Nove mogućnosti finansiranja

Pregled po temama može se naći ispod odeljka o narednim koracima.

Naredni koraci:

Dok su se cene prirodnog gasa trenutno vratile na predratne nivoe, to je verovatno privremeni efekat niže potražnje nego inače, ekonomskog usporavanja zbog inflacije i straha od recesije i vladinih rasprodaja viškova prirodnog gasa.

Odražavajući ovu privremenu odgodu, Savet Evrope je pozvao na jačanje koordinacije EU s posebnom pažnjom na sledeće prioritete:

- Operacionalizacija agregacije potražnje i zajedničke kupovine
- Ubrzane rasprave sa pouzdanim partnerima o dugoročnim ugovorima o nabavci
- Efikasno punjenje skladišta gasa, kao i pažljivo praćenje ciljeva smanjenja potražnje i putanje punjenja
- Rana priprema planova za vanredne situacije za zimu 2023/2024

Osim ovih tačaka, program rada Komisije za 2023. uključuje i dve značajne energetske inicijative usmerene na rešavanje potreba evropskog energetskeg sistema:

- Revizija pravila unutrašnjeg tržišta električne energije EU koja će biti predstavljena u prvom kvartalu 2023
- Stvaranje banke vodonika EU, koja će biti predstavljena u trećem kvartalu 2023

U međuvremenu, situacija je i dalje fluidna i podložna brojnim spoljnim faktorima, kao što je potpuni prestanak izvoza ruskog prirodnog gasa u

Evropu, potpuno ponovno otvaranje kineske ekonomije i naknadni porast globalne potražnje za prirodnim gasom, ili slom u odnosima sa drugim provajderima kao što je Katar. EU bi mogla uvesti dalje krizne mere jer nastoji postići energetske nezavisnost od Rusije uz istovremeno poboljšanje otpornosti evropskog energetskeg sistema.

Dodatak

Diversifikacija ponude

- **REPowerEU:** Plan REPowerEU, koji je Komisija predstavila 18. maja, navodi niz mera koje utiču na diversifikaciju snabdevanja, kao što je Radna grupa za energetske platformu EU. Neke druge mere predložene u ovom planu uključuju:
 - Obaveza diversifikacije
 - Zajednička kupovina gasa i vodonika (kasnije predstavljena kroz Uredbu o pojačanoj solidarnosti u kupovini gasa)
 - IT alat EU za agregaciju potražnje i transparentnost infrastrukture
 - Memorandum o razumevanju sa partnerskim zemljama
- **Radna grupa za energetske platformu EU:** Komisija je 25. maja osnovala Radnu grupu za energetske platformu EU, platformu koja ima zadatak da radi sa međunarodnim dobavljačima i upravlja **dobrovoljnom** kupovinom gasa.
- **Zabrana kupovine sirove nafte i naftnih derivata transportovana morem:** 30. maja, Savet Evrope se složio o sankcijama koje su uključivale zabranu isporuke sirove nafte iz Rusije državama članicama, isključujući sirovu **naftu** koja se isporučuje naftovodom. Zabrana sirove nafte stupila je na snagu nakon šest meseci, a za naftne derivate nakon osam meseci.

- **Uredba Saveta o jačanju solidarnosti u kupovini gasa:** Uredbom Saveta uveden je niz mera kojima se želi poboljšati diversifikacija snabdevanja. Mere koje su uticale na kapacitet EU da diversifikuje svoje dobavljače gasa uključuju:
 - Privremeni alat za zajedničku kupovinu, koji će stupiti na snagu početkom proleća 2023., koji omogućava sledeće opcije:
 - Agregacija potražnje kompanija za kupovinu gasa
 - Zajednička kupovina putem energetske platforme EU
 - Ad hoc aranžmani upravljanja koji nadgledaju agregaciju i kupovinu
 - LNG i platforme za transparentnost skladištenja za poboljšanje funkcioniranja gasne infrastrukture s obzirom na promene u tokovima

Sigurnost snabdevanja

- **Evropska politika skladištenja gasa:** EU je 27. juna 2022. usvojila izmene dva postojeća propisa o sigurnosti snabdevanja gasom i pristupu mrežama za prenos prirodnog gasa. EU je nastojala postići nivo popunjenosti od 80% kapaciteta podzemnog skladišta gasa pre zime 2022/2023. i 90% kapaciteta pre narednih zimskih perioda. Ova obaveza punjenja ističe 31. decembra 2025. godine.
- **Uredba Saveta o jačanju solidarnosti u kupovini gasa:** Uredbom Saveta uveden je niz mera za održavanje energetske sigurnosti, što uključuje standardna pravila za bilateralnu solidarnost između država članica u slučaju nestašice.

Alternativni oblici energije

- **REPowerEU:** Plan REPowerEU, koji je Komisija predstavila 18. maja, navodi niz mera koje poboljšavaju uvođenje alternativnih oblika energije, kao što su:
 - Direktiva o obnovljivoj energiji: promenjen cilj na 45% do 2030. i uvedena inicijativa za solarni krov
 - Akcioni plan za biometan, uključujući veću proizvodnju i uvoz biometana
 - Ciljevi za vodonik i regulatorni okvir, uključujući 27 milijardi direktnih investicija u ekonomiju vodonika
 - Solarna strategija za udvostručenje solarnih fotonaponskih kapaciteta do 2025. sa instaliranim kapacitetom od 600 GW do 2030.
 - Predlog pojednostavljenih procedura izdavanja dozvola (kasnije predstavljen kroz predlog ubrzane primene obnovljive energije)
- **Uredba Saveta o ubrzavanju primene obnovljive energije:** Ova uredba koju je Savet Evropske unije usvojio 19. decembra, obuhvata određene segmente izmenjene Direktive o obnovljivoj energiji uvedene u REPowerEU, s ciljem da se znatno ubrza izdavanje dozvola za nove projekte obnovljive energije, osnaživanje postojećih projekata obnovljive energije i uvođenje toplotnih pumpi.

Smanjenje potražnje za energijom

- **REPowerEU:** Plan REPowerEU, koji je Komisija predstavila 18. maja, navodi niz mera koje utiču na smanjenje potražnje za energijom, kao što su:
 - Kampanje podizanja svesti
 - Komunikacija EU Save Energy, predlog metoda za dobrovoljnu uštedu energije

- Direktiva o energetskej efikasnosti: Promenjen cilj na 13% do 2030. godine, u odnosu na prethodno predloženih 9%
- Poboljšanja ekološkog dizajna i energetskeg označavanja: plan smanjenja potražnje koji koordinira EU (kasnije predstavljen kroz plan Štedi gas za sigurnu zimu)
- **Uštedite gas za sigurnu zimu:** Plan uštede gasa za sigurnu zimu, koji je Komisija predstavila 20. jula, nastojao je da odgovori na opasnost od nestašice gasa nakon smanjenih isporuka prirodnog gasa iz Rusije. Ovo je uključivalo sledeće mere:
 - Uredba Saveta o koordiniranim merama za smanjenje potražnje za gasom, kojom se sprovodi dobrovoljni cilj smanjenja potražnje za prirodnim gasom od najmanje 15% između 1. avgusta 2022. i 31. marta 2023., između ostalih alata kao što je Upozorenje Unije o sigurnosti snabdevanja
 - Evropski plan za smanjenje potražnje za gasom, koji postavlja mere, principe i kriterijume za koordinirano smanjenje potražnje, s fokusom na zamenu industrijskih goriva, aukcije za uštedu energije, kampanje podizanja svesti i definicije kritičnih potrošača
- **Hitna intervencija za rešavanje visokih cena energije:** Hitna intervencija, koja je predstavljena 14. septembra 2022., predložila je niz mera koje su nastojale ublažiti pritisak rasta cena energije. Intervencija uključuje dobrovoljni ukupni cilj smanjenja od 10% bruto potrošnje električne energije i obavezan cilj smanjenja od 5% potrošnje električne energije u vršnim satima.
- **Uredba Saveta o jačanju solidarnosti u kupovini gasa:** Uredba Saveta dodatno naglašava važnost smanjenja potražnje,

produžavajući period smanjenja nakon marta 2023. ako je potrebno.

Cene energije

- **Hitna intervencija za rešavanje visokih cena energije:** Hitna intervencija, koja je predstavljena 14. septembra 2022., predložila je niz mera koje su nastojale da ublaže pritisak rasta cena energije. To uključuje:
 - **Ograničenje inframarginalnog tržišnog prihoda:** Ovo ograničenje tržišnih prihoda, koje je postavljeno na 180 €/MWh, cilja na visoke profite tehnologija sa niskim operativnim troškovima koje prodaju električnu energiju po cenama definisanim proizvodnjom električne energije na gas. To uključuje obnovljive izvore energije, nuklearnu energiju i lignit. Svaki profit iznad gornje granice zatim prikupljaju države članice, a ta dobit se zatim preusmerava na podršku i zaštitu krajnjih kupaca električne energije.
 - **Solidarni doprinos za sektor fosilnih goriva:** Ovaj doprinos solidarnosti nameće porez na oporezivu dobit preduzeća koja posluju u sektoru sirove nafte, prirodnog gasa, uglja i rafinerija. Ovaj doprinos je postavljen na najmanje 33% oporezive dobiti u 2022. i 2023. godini, što prelazi 20% prosečne oporezive dobiti u prethodne četiri fiskalne godine. Ova sredstva se zatim prenamenjuju za mere finansijske podrške za domaćinstva i preduzeća, kao i za opšte finansiranje.

- **Uredba Saveta o jačanju solidarnosti u kupovini gasa:** Uredba Savetza se bavila i višim cenama, posebno predlaganjem **uspostavljanja** nove komplementarne LNG referentne vrednosti koja bi se određivala nezavisno od prirodnog gasa koji se kupuje putem gasovoda, kao i implementacijom novog unutrašnje sistema upravljanja dnevnom volatilnošću, s ciljem ograničavanja ekstremnih skokova cena na veleprodajnim tržištima prirodnog gasa.
- **Ograničenje cene ruske nafte:** U dogovoru sa G7, EU je uvela gornju granicu cene nafte i naftnih derivata poreklom ili izvozom iz Rusije, postavljenu na 60 dolara po barelu.
- **Uredba Saveta kojom se uspostavlja mehanizam za korekciju tržišta:** Ova Uredba koju je Savet Evropske unije usvojio 19. decembra, uvodi gornju granicu cena gasa kada cena na TTF (najvažnijoj evropskoj berzi gasa) pređe 180 €/ MWh za 3 dana, ili ako je TTF cena 35 € viša od globalne referentne cene za tri dana. Ovaj mehanizam korekcije tržišta treba da izbegne visoke cene postignute tokom avgustovskog vrhunca.

Nove mogućnosti finansiranja

- **REPowerEU:** Planom REPowerEU, koji je Komisija predstavila 18. maja, postavljen je niz mera koje su takođe uvele nove mogućnosti finansiranja, kao što su potencijalno važni projekti od zajedničkog evropskog interesa (IPCEI), fond za inovacije i namensko finansiranje kroz Mehanizam za oporavak i otpornost (eng, Recovery&Resilience Facility).

Manjkavosti oporezivanja vanredne dobiti energetskih kompanija

BRISEL - Prošlog oktobra, Savet Evrope odobrio je hitnu uredbu namenjenu oporezivanju energetskih kompanija na vanrednu dobit, kako bi se rešio kratkoročni uticaj na potrošačke cene. To se efektivno pretvorilo u ograničenje prihoda za inframarginalne tehnologije na 180 €/MWh, s obrazloženjem da će i dalje promovisati neophodne podsticaje za ulaganje u nove i preko potrebne obnovljive kapacitete.

Ova mera dopušta zemljama članicama određenu fleksibilnost pri povlačenju crte na gornju granicu koja se primenjuje na stvarni prihod firme. Zemlje sprovode mere u skladu s evropskim smernicama - uz nekoliko izuzetaka, prenosi **Euractiv**.

Rumunija je uvela mehanizam povrata sredstava kako bi ograničila prihode koje zarađuju proizvođači obnovljive energije i drugi akteri na tržištu. Međutim, ne uzima u obzir u potpunosti finansijsku zaštitu od strane ulagača u skladu s njihovim politikama upravljanja rizikom, stoga prisiljava ulagače da plaćaju porez na neostvarenu dobit. Takođe nameće mehanizam poreza po odbitku koji se primenjuje na inostrane ugovorne strane zaobilazeći međunarodne poreske sporazume. Nažalost, te distorzije nisu se ispravile uprkos izmenama i dopunama zakona u Rumuniji.

Poljska je odobrila Zakon o hitnim merama kojim se uvodi ograničenje za proizvođače obnovljive energije, zanemarujući finansijske zaštite, osim ako je kupac kupac-krajnji potrošač.

Kao rezultat toga, proizvođači obnovljive energije koji usvajaju najbolju praksu i prodaju svoju proizvodnju po fiksnoj ceni (dakle nemaju koristi od tržišnih cena) nemaju drugu opciju nego da vrate neostvarene prihode po tržišnim cenama. Zapravo, takve firme plaćaju za proizvodnju čiste električne energije, radeći s negativnim jediničnim maržama.

Suprotno onome što su odobrile Evropska komisija i zemlje članice, ovakva mera stvara distorzije na tržištu i krši načelo neoporezivanja neostvarene dobiti. To također otežava poverenje u tržište, dramatično utičući na buduće planove ulaganja u obnovljive izvore energije, koji su tako hitno potrebni širom Europe.

ACER odobrava novi mehanizam prilagođavanja cene za evropska spot tržišta električne energije

LJUBLJANA - Evropska spot tržišta električne energije imaju mehanizam za automatsko prilagođavanje limita maksimalne cene u slučaju izuzetno visokih cena. ACER je odobrio promene u metodologijama za automatsko povećanje maksimalne cene u slučaju skokova cena za tržišta za dan unapred i unutar dana. Pravovremeno prilagođavanje ovih ograničenja cena je potrebno kako bi se osigurala sigurnost snabdevanja ove zime kroz optimalno kratkoročno otpremanje proizvodnje, efikasno korišćenje interkonekcija i podsticanje odgovora na potražnju.

Izmene metodologije ažuriraju uslove koji će dovesti do sve manjeg prilagođavanja limita cena. Kombinovani efekat ovih izmena će biti postupno prilagođavanje kratkoročnih ograničenja cena na tržištu električne energije, omogućavajući tržišnim učesnicima da se bolje prilagode novim cenama, uz očuvanje prednosti blagovremenog prilagođavanja cenovnih ograničenja na efikasnost evropskog spota.

ACER objavio prvu procenu cena LNG-a za severozapadnu Evropu

LJUBLJANA - Agencija EU-a za saradnju energetskih regulatora (ACER) objavila je 19. januara svoju prvu procenu cena LNG-a za Severozapadnu Evropu.

Prema ACER-u, cena DES LNG spot NWE bila je 56,77 eura po megavat satu (MWh), dok Agencija nije objavila svoju procenu DES LNG spot Južne Evrope (SE) jer "podaci o LNG tržištu pravljani za procenu cene SE tokom relevantnog tekućeg vremenskog okvira nisu bili dovoljni."

Prema ACER-u, bilo je ukupno sedam transakcija i jedanaest učesnika na tržištu.

Agencija je nameravala da pokrene procenu prošlog petka, ali nije dobila dovoljno podataka od tržišnih učesnika da objavi cenu.

Prema ACER-u, 60 registriranih učesnika na LNG tržištu može se prijaviti agenciji.

Ova procena cena deo je plana EU za pokretanje nove dnevne referentne vrednosti LNG-a do 31. marta.

Trenutno u EU standardne referentne vrednosti odnose se na holandsku TTF berzu, a tržišni igrači koriste cenu sa tog čvorišta i za gas iz gasovoda i za LNG.

EU zahteva od ACER-a da razvije alternativnu referentnu vrednost LNG-a temeljenu na transakciji "na proverljivim procenama cena za isporuke LNG tereta u EU, kako bi se osiguralo da nova referentna vrednost LNG-a odražava cene goriva u stvarnom svetu.

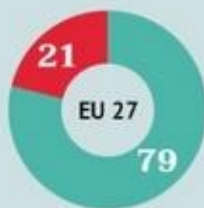
Sve više Evropljana krive Brisel za greške u energetskej politici

Porastao je udeo Evropljana koji veruju da je energetska kriza u EU delom rezultat "pogrešne energetske politike" Evropske komisije, pokazalo je istraživanje Projekta Evrope koje je sprovela Fondacija Századvég.

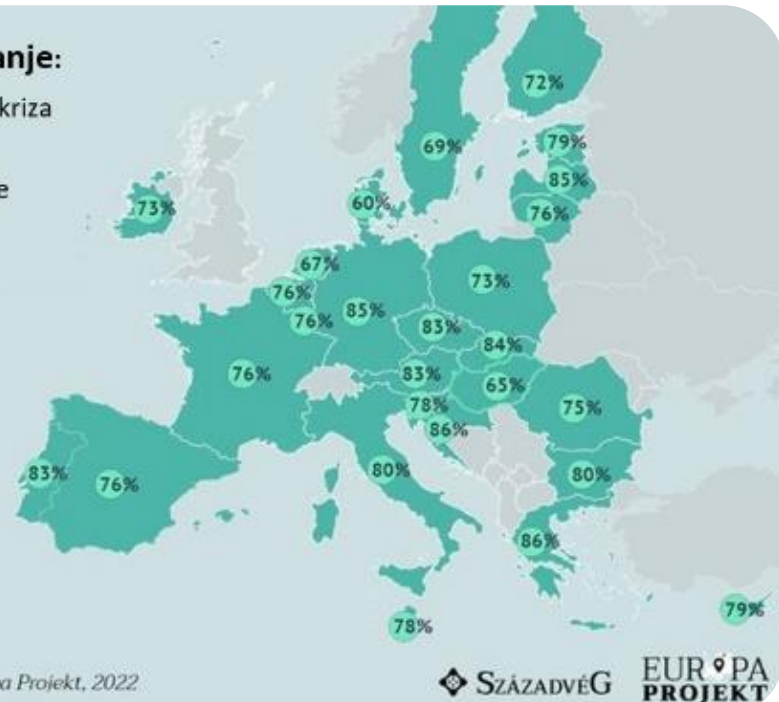
Odgovor po zemljama na pitanje:

Dali se slažete ili ne, da je energetska kriza doživljena u Evropi delom posledica pogrešne energetske politike Evropske komisije? (%)

- Slažem se
- Ne slažem se

Forrás: Századvég Alapítvány, Európa Projekt, 2022.

SZÁZADVÉG EURÓPA PROJEKT

BUDIMPEŠTA - Dok je 75 posto odrasle populacije koja je odgovorila u januaru 2022. krivila Brisel, do decembra je ta brojka porasla na 79 posto, prenosi 12. januara **Hungary Today**.

Rezultati predratnog istraživanja već su pokazali da argument Evropske komisije – da treba pojačati dosadašnje napore energetske politike – ne odgovara mišljenju evropskih građana.

Nezadovoljstvo Evropljana je pojačano politikom sankcija Brisela i posledičnim povećanjem cena, objašnjava se u saopštenju za javnost.

Prema istraživanju, Grci (86 posto), Hrvati (86 posto) i Nemci (85 posto) najviše okrivljuju Brisel, a ne zaostaju ni Austrija i Italija.

Šezdesetpet posto Mađara slaže se da je EU delimično odgovorna za energetske krizu.

Istraživanje javnog mnijenja anketiralo je 1.000 nasumično odabranih odraslih osoba po zemlji, tj. ukupno 28.000, u najširem rasponu do sada.

Vestager iz Evropske komisije predlaže promenu pravila o državnoj pomoći

BRISEL - Izvršna potpredsednica Evropske komisije Margret Vestager predložila je u petak (13. januara) „Privremeni krizni i tranzicioni okvir“ za državnu pomoć privredi.

Ako se implementira, okvir će omogućiti državama članicama da lakše subvencionišu tehnologije obnovljivih izvora energije i uvedu poreske olakšice za kompanije u strateškim sektorima koji su u opasnosti od preusmeravanja investicija u treće zemlje izvan Evrope.

Vestager (foto AFP) je svoj predlog iznela u pismu upućenom ministrima finansija zemalja članica EU u petak (13. januara) uoči sastanka ministara u ponedeljak i utorak u Briselu.

U pismu, koje je video **Euractiv**, Vestager upozorava da se “konkurentnost evropske industrije suočava s brojnim izazovima” i da američki Zakon o smanjenju inflacije (IRA) “rizikuje da neke naše kompanije iz EU privedu da prebace investicije u SAD”.

IRA je predložila Bajdenova administracija, s ciljem finansiranje zelene tranzicije putem izdašnih subvencija.

Deo šeme subvencija zahteva da se proizvodi sklupaju u SAD-u, čime se kompanije iz EU stavljaju u nepovoljan položaj.

Konkretno, Vestager je predložila izmenu postojećeg 'Privremenog kriznog okvira državne pomoći', koji je usvojen kao reakcija na rat u Ukrajini i energetska krizu, u 'Privremeni krizni i tranzicioni okvir' – i zatražila mišljenje ministara finansija.

Prema njenom mišljenju, amandmani bi "pojednostavili obračun iznosa pomoći, a ubrzali odobravanje". Štaviše, opseg bi bio proširen da pokrije „sve tehnologije obnovljive energije“.

Prema izmenjenom okviru, države članice bi takođe trebalo da su u mogućnosti da privuku kompanije da investiraju u EU umesto da preusmeravaju ulaganja negde drugde.

"Predviđam posebne odredbe za podršku novim investicijama u proizvodne pogone, uključujući i putem poreskih olakšica", piše Vestager, dodajući da bi to trebalo da bude "vremenski ograničeno, usmereno na one sektore u kojima takav rizik [od preusmerenih investicija] zaista postoji, i proporcionalno u smislu iznosa pomoći."

Međutim, liberalna komesarka je takođe istakla da zbog nedavnih promena pravila o državnoj pomoći i opšte uredbe o grupnom izuzeću (GEBR), države članice već mogu da daju većinu svoje državne pomoći kompanijama bez odobrenja Komisije.

Prvi put implementiran 2014. godine, GEER izuzima određene kategorije državne pomoći od zahteva prethodnog obaveštavanja Komisije, kada su koristi veće od mogućeg narušavanja konkurencije.

Štaviše, značajan iznos državne pomoći je već isplaćen u okviru trenutnog privremenog kriznog okvira.

„Komisija je do sada mobilizirala 672 milijarde evra nacionalnog finansiranja u okviru našeg Privremenog kriznog okvira državne pomoći“, napisala je Vestager.

Više od polovine ove pomoći isplaćeno je u Nemačkoj.

Njemačka je pravila 53% odobrene državne pomoći, dok Francuska zahvata oko 24%, a Italija preko 7%, napisala je Vestager, ukazujući na veoma neravnomernu raspodelu državnih subvencija unutar EU.

“Nemaju sve države članice isti fiskalni prostor za državnu pomoć. To je činjenica. I rizik za integritet Evrope”, upozorila je Vestager.

Ona je rekla da Komisija „traži načine za dalje jačanje REPowerEU plana EU“ i „da uspostavi zajednički evropski fond za podršku zemljama na pravedan i jednak način“.

Međutim, novi kolektivni evropski fond je vrlo kontroverzan među državama članicama, a nemačka vlada je jedan od najglasnijih protivnika tog predloga.

Dok bi socijaldemokrati i Zeleni u trostranačkoj nemačkoj vladi mogli biti otvoreni za nova kolektivna evropska sredstva, liberalni FDP je uporni kritičar, tvrdeći da bi to dovelo do situacije u kojoj bi nemački poreski obveznici finansirali drugu državu članicu EU.

Vestager je rekla da će u narednim sedmicama otvoriti formalne konsultacije o predloženim promenama.

Von der Lejen odgovara na američki zakon subvencija zelene ekonomije

DAVOS - Ekonomije koje se kreću da razviju tehnologiju čiste energije sutrašnjice će biti među prvima koje će imati konkurentsku prednost, rekla je 17. januara predsednica Evropske komisije Ursula von der Lejen u reagovanju na zelene subvencije u američkoj ekonomiji.

Von der Lejen je sa Svetskog ekonomskog foruma u Davosu predstavila nacрте svog „Industrijskog plana zelenog dogovora“ koji će znatno olakšati promicanje subvencija za zelenu industriju i udruživanje projekata širom EU koji se podstiču velikim finansiranjem dok EU sledi cilj postizanja klimatska neutralnosti do 2050.

Ona je rekla da će Evropska unija mobilizovati državnu pomoć i stvoriti fond koji će sprečiti seljenje firmi čiste energije u Sjedinjene Države, nadajući se da će to formalizovati u novom Netonula zakonu o industriji. Time bi EU odgovorila na Zakonu o smanjenju inflacije predsednika SAD-a Džoa Bajdena, kojim se država subvencionise tehnologije zelene energije.

“Sledećih decenija će biti najveća industrijska transformacija našeg vremena - možda ikada”, rekla je ona. “A oni koji razvijaju i proizvode tehnologiju koja će biti temelj sutrašnje ekonomije imaće najveću konkurentsku prednost.”

Von der Lejenin predloženi Net-Zero Industry Act poziva na povećana ulaganja, potez koji se temelji na veštinama kako bi se ubrzao zaokret od fosilnih goriva i ubrzao proces izdavanja dozvola za tehnologiju čiste energije.

"Da bismo bili ispred konkurencije, moramo nastaviti ulaganja u jačanje naše industrijske baze i učiniti Evropu povoljnijom za ulaganja i inovacije", rekla je von der Lejen. "To je ono što investitori pomno gledaju na različitim svetskim tržištima čiste tehnologije."

Njen predlog dolazi usred kritika da paket zelenih subvencija od 369 milijardi dolara iz Vašingtona stvara nejednak teren. Zakon pruža podsticaje američkim potrošačima za kupovinu novih i polovnih električnih automobila, toplotnih pumpi za grejanje svojih domova i električnih priključaka za kuvanje hrane, između ostalih subvencija. Neki od tih podsticaja zahtevaju proizvodnu bazu u SAD-u.

Članice EU izjavile su da strahuju da bi poreske olakšice stvorene Zakonom o smanjenju inflacije mogle odvući poslovanje iz Evrope i potencijalno dovesti do trgovinskog rata.

Von der Lejen je u decembru rekla da bi pristup "kupuj američko" i poreske olakšice mogli "dovesti do diskriminacije" evropskih kompanija. "Nije tajna", rekla je ona u prošli utorak, da su delovi američkog plana zelenih subvencija zabrinjavajući.

"Naš cilj bi trebalo da bude izbegavanje poremećaja u transatlantskoj trgovini i investicijama", rekla je ona. "Trebali bismo raditi na tome da naši programi podsticaja budu pravedni i da se međusobno jačaju."

Zajednička radna grupa osnovana je prošle godine kako bi se pozabavila nekim trgovinskim problemima koji proizilaze iz usvajanja američkog Zakona o smanjenju inflacije-

Italijanski Enel bi mogao da dobije 5 mlrd evra iz investicionih fondova EU

MILANO - Italijanska elektroenergetska kompanija Enel mogla bi osigurati do 5 milijardi evra za ulaganja iz energetske fondova REPower EU, uz 3,5 milijardi eura u fondovima EU za oporavak koji su već dobijeni, rekao je njen izvršni direktor.

intervjuu za dnevni list *Il Sole 24 Ore*, 13. januara, Frančesko Staraće rekao je da bi Enel mogao uložiti 3-5 milijardi eura novca REPower EU u projekte obnovljive energije i povećanje otpornosti energetske mreže ako bi se rok za trošenje sredstava mogao produžiti do 2030. od 2027. .

Ako rok do 2027. ostane nepromenjen, Enel bi mogao potrošiti 2-4 milijarde eura, dodao je.

Pozivajući se na sugestije da bi se Italija mogla boriti da potroši svoja dodeljena sredstva iz EU Plana oporavka i otpornosti nakon pandemije COVID-19 (PNRR), Staraće je rekao da bi novac mogao biti preraspodeljen u okviru programa EU REPower za ulaganje u skladišne kapacitete.

"Ako povećate postotak obnovljivih izvora energije, možda će vam trebati više baterija nego što je prvobitno planirano, pa bi moglo postojati posebno poglavlje u REPower EU (fondovi)", rekao je on.

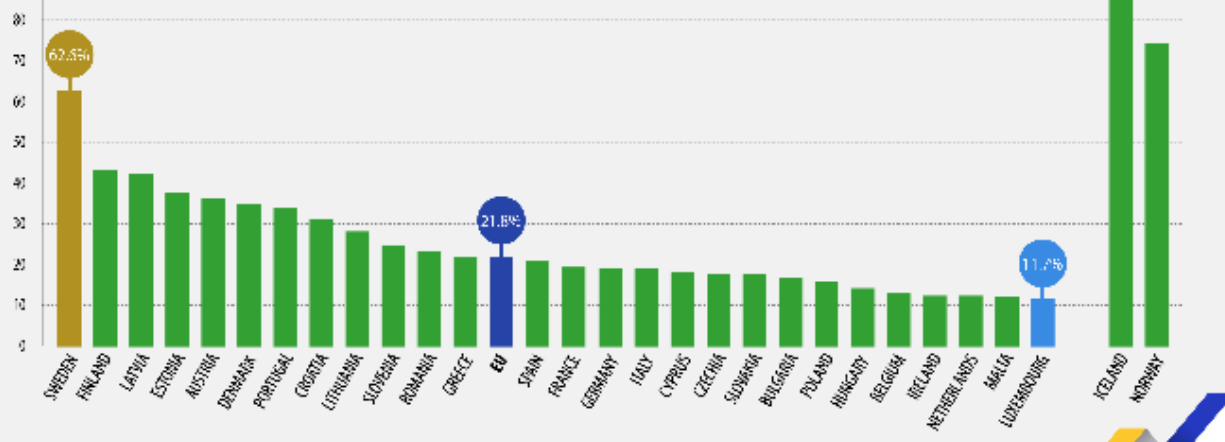
Pad udela OIE u finalnoj potrošnji energije u EU

BRISEL - Udeo bruto finalne potrošnje energije iz obnovljivih izvora na nivou EU dostigao je 21,8% u 2021, pokazuju najnoviji podaci **Eurostata**. U poređenju s 2020. to je smanjenje od 0,3 postotna boda i prvo zabeleženo smanjenje.

udeo među EU27 u 2021., ispred Finske (43,1%) i Litvanije (42,1%) (obe uglavnom koriste biomasu i hidroelektrane), Estonije (37,6%, oslanjajući se uglavnom na biomasu i vetar), Austrije (36,4%, uglavnom hidro i biomasu) i Danske (34,7%,

Ukupan udeo obnovljivih izvora u potrošnji energije u EU, 2021.

% po zemlji

eurostat

eurostat

Gledajući cilj EU-a koji je trenutno postavljen za 2030. od 32% Direktivom 2018/2001 od 11. decembra 2018. o podsticanju korišćenja energije iz obnovljivih izvora, udeo od 21,8% još uvek je znatno ispod cilja. To još više vredi ako se uzme u obzir da je Komisija 2021. predložila izmenu Direktive o obnovljivoj energiji, gde namerava da poveća ovaj cilj na 40%, s planom REPowerEU da u 2022. ovaj cilj dodatno podiže na 45%.

S više od polovine svoje energije iz obnovljivih izvora u svojoj bruto konačnoj potrošnji energije, (62,6%, oslanjajući se uglavnom na mešavinu biomase, hidroelektrana, vetra, toplotnih pumpi i tekućih biogoriva) Švedska je imala daleko najveći

uglavnom biomasa i vetar).

Ukupno je 15 od 27 članica EU-a prijavilo udele ispod proseka EU-a u 2021. (Belgija, Bugarska, Češka, Nemačka, Irska, Španija, Francuska, Italija, Kipar, Luksemburg, Mađarska, Malta, Holandija, Poljska i Slovačka).

Najniži udeli obnovljivih izvora energije zabeleženi su u Luksemburgu (11,7%), Malti (12,2%), Holandiji (12,3%), Irskoj (12,5%) i Belgiji (13,0%).

DOSIJE: Obrisu vodećeg paketa klimatskih zakona EU

BRISSEL - Dobrodošli u 2023., godinu u kojoj će biti finalizirani obrisi vodećeg paketa klimatskih zakona EU (koji i dalje nosi diskutabilan naziv 'Spremni za 55' - eng. Fit for 55), komentariše **Euractiv**.

Sektor transporta će ostati u ključnom fokusu rasprava o zakonu o klimi, uz brojne dosije o mobilnosti koje tek treba dogovoriti.

U narednim mesecima sledi nastavak rasprave i traženja kompromisa iz poslednjih meseci 2022. godine.

Ispod je kratak sažetak Fit for 55 transportnih datoteka koje su još uvek u spisu za 2023.

Avijacija

Konfuzna očekivanja, 2022. godine, Evropski parlament i Savet, ko-zakonodavci bloka, nisu uspeli da se dogovore oko zakona EU o zelenom mlaznom gorivu, poznatom kao ReFuelEU Aviation.

Euractiv shvata da je neuspeh u dogovoru sveden na izvor energije koji nosi najviše podela – nuklearnu energiju. Socijalisti i zeleni hteli su da se nuklearna energija zabrani kao sredstvo za proizvodnju elektrogoriva (tzv. e-goriva), glavnog budućeg izvora goriva za smanjenje emisija iz avijacije.

Osim toga, dve grupe žele mogućnost postavljanja nacionalnih mandata za održivo vazduhoplovno gorivo (SAF) uključenih u konačni sporazum.

Grupa Evropske narodne partije desnog centra (EPP) nije gubila vreme na kritiku Zelenih i socijalista i demokrata zbog nedostatka napretka.

“Ako su socijalisti i Zeleni ozbiljni u borbi protiv klimatskih promena, onda moraju učiniti nešto po tom pitanju umesto da samo pričaju o tome. S obzirom na njihovu višespratnu zabrinutost za klimu, manevar koji su uradili tokom pregovora je neshvatljiv”, rekla je Klaudia Monteiro de Aguiar, izvestiteljica EPP u senci.

Sada je na sadašnjem predsedavajućem Saveta Švedskoj da zakaže ono što će možda biti poslednja runda pregovora.

Pomorstvo

O predlogu zakona FuelEU Maritime, "brat" ReFuelEU Aviation, takođe će se pregovarati 2023.

Za razliku od zakona o avio gorivu, FuelEU ne propisuje vrstu goriva koja se mora koristiti u brodovima. Umesto toga, postavlja sve strožije granice intenziteta ugljenika koje se moraju poštovati.

Izbor goriva koja brodske operateri koriste da bi ispunili te zahteve je na njima, što zakonodavci koji vole slobodno tržište hvale kao „tehnološku neutralnost“ na delu, piše Euractiv.

Međutim, zeleno nastrojani zakonodavci zabrinuti su da će brodarstvo dati carte blanche da izaberu najjeftiniju, a ne najzeleniju opciju za ispunjavanje ciljeva. Konkretno, opcija za gorivo za

brodove do 2030., fosilno gorivo utečnjeni prirodni gas, pokazalo se kontroverznom.

Sa svoje strane, broderska industrija tvrdi da budućnost niskouglenične tehnologije transporta ostaje neizvesna. Oni kažu da je nerazumno zatvaranje u jednu opciju za gorivo, posebno jer veliki brodovi rade nekoliko decenija.

Drumski transport

Motor sa unutrašnjim sagorevanjem – barem u putničkim automobilima – osuđen je na smrtnu kaznu 2022. godine, a izvršenje je zakazano za 2035. Ostaje da se vidi da li će u poslednjem trenutku biti odobreno odlaganje u vidu e-goriva.

Ove vesti, zajedno sa padom cena električnih vozila (EV) i pojavom tržišta polovnih, bez sumnje će pomoći da se podstakne prodaja električnih vozila na nove visine.

Međutim, jedan faktor pretili da pokvari EV revoluciju – nedostatak široko rasprostranjene infrastrukture za punjenje.

I privatni sektor i nacionalne vlade rade na povećanju dostupnosti punjača. U Briselu se ovo pitanje rešava kroz Uredbu o infrastrukturi za alternativna goriva (AFIR).

AFIR postavlja zahteve za broj stanica za punjenje duž glavnih transportnih koridora EU i ima za cilj olakšati plaćanje, posebno pri prelasku u drugu zemlju EU.

Pregovori bi trebalo da budu nastavljeni ove godine.

Bugarska od traži promenu plana oporavka koji finansira EU zbog uglja

SOFIJA - Bugarski parlament naložio je 12. januara vladi te zemlje da ponovo pregovara o energetsom delu plana oporavka nakon pandemije koji finansira EU, kako bi spasila elektrane na uglju u zemlji od zatvaranja.

Zastupnici su glasali sa 187 za i 2 uz devet uzdržanih da odobre reviziju plana, što je ključno za dobijanje 6,3 milijarde eura sredstava EU iz stimulativnog paketa bloka za oporavak nakon pandemije COVID-a.

Tokom glasanja u Parlamentu, nekoliko stotina rudara i energetičara okupilo se ispred zgrade tražeći garancije za svoja radna mesta.

Prema ovoj odluci, vlada će morati da se odmakne od svoje obaveze da do kraja 2025. godine smanji nivo emisije ugljenika za 40 odsto i tražiće garancije da termoelektrane na uglju mogu nastaviti da rade bez ograničenja najmanje do 2038. godine.

Vlada ima rok do kraja marta da podnese formalni zahtev Evropskoj komisiji za ponovno pregovaranje o nacionalnom planu oporavka.

Skoro polovinu električne energije u balkanskoj zemlji od 7 miliona ljudi proizvode elektrane na uglju, dok dodatnih 35% dolazi iz nuklearne energije. Ostatak pokriva hidro, solarna i vetrogeneracija.

Finansijski teret smanjenja emisije ugljenika predstavlja ogroman izazov za Bugarsku, koja ima jedan od najnižih bruto domaćih proizvoda po glavi stanovnika u EU.

Evropa se vraća uglju usred energetske krize

Proizvodnja uglja u EU zemljama

Potrošnja uglja u EU zemljama

EU zemlje su dugo radile na napuštanju uglja, ali su od početka rusko-ukrajinskog rata primorane da preispitaju tu politiku

BRITANIJA

Produžila radnik vek za 3 TE na uglji

HOLANDIJA

Ukinula granicu proizvodnje od ispod 35% kapaciteta za TE na uglji kojima je sada dozvoljeno da rade punim kapacitetom

FRANCUSKA

Vraćena u rad TE u Moselu

ŠPANIJA

Od energetske firme Endesa zatraženo da pomeri rok zatvaranja TE na uglji As Pontes

NEMAČKA

Zadržava u radu TE na uglji koju je prethodno odlučila da zatvori

DANSKA

Odustala od datuma zatvaranja tri elektrane uključujući dve na uglji

MAĐARSKA

Odustala od odluke da fazno napusti udalj do 2025

RUMUNIJA

Preinačila je raniju odluku da u potpunosti napusti uglji

GRČKA

Sedam TE na uglji ostaće u radu duže nego što je očekivano

POLJSKA

Uvećala uvoz uglja i odlučila da poveća proizvodnju uglja

AUSTRIJA

Zatražila od kompanije Verbund da reaktivira TE na uglji koji je zatvorila 2020.

ITALIJA

Odložila gašenje šest TE na uglji koje je trebalo da zatvori 2025.

Jan. 12, 2023 Source: International Energy Agency (IEA)

Evropa se iduće zime ponovo suočava s visokim cenama gasa: Reuters

LONDON - Evropa je na putu da završi zimu 2022./23. s rekordnom količinom gasa u skladištu, vršeći pritisak na pad terminskih cena za isporuke ovog proleća i leta. Ipak, čak i s rekordnim prenosom zaliha, regija će verovatno doživeti više cene i obnovljeni pritisak da se uštedi gas u zimu 2023./24, piše **Reuters**.

Evropsko skladište osmišljeno je tako da izglati sezonske varijacije u potrošnji, a ne da stvori stratešku zalihu za zaštitu od embarga koji prekida snabdevanje.

Kombinovana potrošnja gasa u Evropskoj uniji i Ujedinjenom Kraljevstvu iznosila je oko 5.203 teravat-sata (TWh) u 2019., poslednjoj punoj godini pre pandemije, prema Eurostatu.

EU poseduje dovoljno kapaciteta za pohranu 1.129 TWh, što je ekvivalentno oko 21% godišnje potrošnje, prema **Gas Infrastructure Europe**.

U praksi, pražnjenje skladišta daje puno manji udeo stvarne potrošnje svake godine, obično oko 10%.

Sezonsko skladištenje

Sezonsko skladištenje osmišljeno je za apsorpiranje viška proizvodnje tokom leta, i pražnjenje tokom zime kako bi se zadovoljila vršna potrošnja.

Korišćenje zaliha za prebacivanje snabdevanja s leta na zimu na ovaj način jer isplativije nego održavanje puno dodatnih proizvodnih kapaciteta koji bi se koristili samo nekoliko meseci svake godine.

Zalihe su dovoljno velike da se nose s nepredvidivom zimskom potražnjom za grejanjem i da osiguraju da snabdevanje ne ponestane u slučaju da zima bude mnogo hladnija od proseka. Međutim, s obzirom na relativno mali volumen gasa koji se može skladištiti, sistem inventara ne može osigurati i sezonsko i strateško skladištenje u isto vreme.

Rasprodaja zaliha

Skladištenje sledi dvogodišnji ciklus leta (sa zalihama koje se skupljaju otprilike od aprila do septembra) i zime (zalihe se troše otprilike od oktobra do marta).

Odstupanja od toga obično se preokrenu u narednoj sezoni putem velikih promena u cenama koje prisiljavaju zalihe da se vrate na dugoročni prosek unutar 6-12 meseci.

Ako su zalihe na kraju leta neuobičajeno visoke, cene padaju kako bi se povećala potrošnja, osiguralo brže trošenje zaliha i dočekaju kraj zime blizu proseka.

Nasuprot tome, ako zalihe na kraju zime budu niske, cene rastu kako bi se smanjila potrošnja, ubrzalo nakupljanje zaliha i završilo leto blizu normale.

Promene cena osiguravaju da se zalihe normalizuju unutar jedne godine skladištenja, a ne tokom više godina skladištenja.

Politike štednje gasa, visoke cene i produženo razdoblje neuobičajeno visokih temperatura između sredine decembra i sredine januara udružili su se kako bi sprečili moguće nestašice gasa ove zime.

Skladišta u EU i VB na putu su da završe zimu 2022./23. popunjena s više od 54 %, znatno iznad proseka od 35 % u prethodnih 12 godina.

Ali to znači da će tokom letnje sezone 2023. biti puno manje neiskorištenog prostora za apsorpciju prekomerne proizvodnje.

Nedostatak skladišta izazvaće pad cena kako bi se podstakla potrošnja i obeshrabrila proizvodnja da bi se ograničilo gomilanje zaliha.

Ali terminsko tržište je okrenuto budućnosti; trgovci već predviđaju, ubrzavaju i pojačavaju pad cena.

Cene su pale kako bi se ograničile prekomerne zalihe i stvorilo više prostora za skladištenje gasa tokom leta 2023.

Terminske cene gasa za isporuke u martu 2023. pale su na manje od 65 evra po megavat-satu sa 177 evra početkom oktobra i vrhunca od 338 evra u avgustu.

Pritisak na skladišni prostor verovatno će zadržati niske cene ovog leta, čak i ako ponovno porastu sledeće zime.

S obzirom na ograničenja sistema skladištenja, rekordni prenos iz zime 2022/23 će smanjiti, ali ne može eliminisati potrebu za visokim cenama i očuvanjem u zimi 2023/24.

Veće zalihe osiguravaju veću energetska sigurnost od nižih, ali kreatori politika trebali bi da izbegavaju zaključak da su same zalihe dovoljne da spreče nestašice ili skokove cena sledeće zime, konstatuje **Reuters**.

Evropa ima alternativne dobavljače, strateške zalihe, kaže Simson

BRISEL - Evropske zemlje i zemlje G7 osigurale su zalihe alternativnih goriva i mogu iskoristiti svoje strateške rezerve nafte kako bi ublažile posledice nadolazećih sankcija i ograničenja cena na ruske rafinirane proizvode, rekla je 15. januara visoka predstavnica EU za energetiku.

EU će od 5. februara uvesti zabranu na uvoz ruskog dizela, mlaznog goriva i drugih naftnih derivata, dok G7 takođe planira da uvede ograničenja cena za te proizvode, iako se tačni nivoi još uvek utvrđuju, piše **S&P Global**.

Mere su povrh sličnog embarga EU i gornje granice cena G7 od 60 dolara/bbl na isporuku ruske sirove nafte koja je stupila na snagu 5. decembra.

"Verujemo da smo dali dovoljno vremena da naša tržišta reaguju i pronađu alternativne zalihe", rekla je (foto) komesarka EU za energetiku Kadri Simson

novinarima na marginama industrijske konferencije u Abu Dabiju. "Mapirali smo sve te alternativne izvore. Verujemo da smo spremni, a povrh toga, imamo strateške rezerve nafte što nam daje dodatno poverenje."

Od 27 zemalja članica EU se traži da drže zalihe goriva za potrebe 60 ili više dana.

Rusija je bila najveći dobavljač dizela u EU, ali Simson je navela nameru Kuvajta da petorostruko poveća izvoz tog goriva u Evropu.

Simson je odbila da imenuje bilo koje druge potencijalne nove dobavljače, rekavši da sama EU nije uključena u ove komercijalne pregovore.

Razgovori među zemljama G7 još uvek traju o tome na kojim nivoima cena postaviti gornje granice za rafinirane proizvode, a Simson je odbila da otkrije bilo kakve detalje pregovora.

Naftovod Burgas-Aleksandropolis ponovo na stolu

ATINA - Izgradnja naftovoda koji povezuje grčku luku Aleksandropolis i Burgas u Bugarskoj ponovo je na stolu, s tom razlikom što sada novi planovi predviđaju transport nafte sa juga (Aleksandropolis) na sever (Burgas) i odatle do tržišta Balkana i Istočne Evrope, piše 17. januara atinski **Ekatimerini**.

Projekat je prvi put zamišljen 1993. godine za transport nafte iz Kaspijskog mora u Bugarsku, a odatle preko Burgasa do luke Aleksandropolis da bi se tankerom transportovala do međunarodnih tržišta zaobilazeći Bosforski moreuz. Do 2007. projekat je bio na korak do implementacije, da bi tri godine kasnije bio otkazan jednostranim povlačenjem Bugarske „iz ekoloških razloga“.

Sada se vraća istom rutom ali za drugu svrhu i u obrnutom toku. Tačnije, nafta iz izvora van Rusije će stizati u grčku luku, a odatle u Burgasu i dalje na tržišta Balkana i istočne Evrope.

Reč je o naftovodu manjeg kapaciteta, odnosno 10 miliona tona nafte godišnje, u odnosu na 35-50 miliona tona koji je bio predviđen prvobitnim planom. Naftovod će do određene tačke pratiti trasu grčko-bugarskog gasnog interkonektora.

Plan oživljavanja naftovoda prvi je javno obznanio 20. novembra bugarski ministar energetike Rosen Hristov na jednoj konferenciji u Atini.

S grčke strane, Copelouzos grupa je preuzela aktivnu ulogu u revitalizaciji projekta.

Kliring cene električne energije – nedelja 9. -15. januar 2023.